

Nr 57.

Ankom till riksdagens kansli den 5 april 1935 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående statens skogsodlingsanslag jämte i ämnet väckt motion.

(1:a avd.)

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under punkt 152 i nionde huvudtiteln föreslagit riksdagen att under titeln Skogsvård m. m.: Statens skogsodlingsanslag för budgetåret 1935/1936 anvisa ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehäft en inom andra kammaren väckt, till utskottet hänvisad motion, nr 165, av herr *Lövgren m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta den ändring i villkoren för erhållande av statsbidrag från statens skogsodlingsanslag, att bidrag jämväl måtte kunna utgå till röjningsgallringar i tätväxande ungskogsbestånd med dålig skiktningförmåga, som äro i behov av utglesning, dock att statsbidrag ej må utgå, med mindre gallringsvirket saknar avsättningsvärde och ej kan utnyttjas till husbehov.

Beträffande grunderna för Kungl. Maj:ts förslag hänvisas till vad departementschefen anfört under punkterna 151 och 152 i nionde huvudtiteln av statsverkspropositionen (jämför utskottets utlåtande nr 1, punkt 151).

I fråga om de skäl, som åberopats till stöd för motionen, hänvisas till densamma.

Över motionen har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat yttrande från *centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund*, som därvid anfört:

»Enligt för statens skogsodlingsanslag gällande bestämmelser må från anslaget anvisas statsbidrag till utförande å vissa områden av företag, som avser skogsodling eller annan åtgärd för vinnande av ändamålsenlig skogsproduktion, å följande marker med otillfredsställande skogstillstånd, nämligen:

1:o) skogsmark, som helt saknar trädvegetation eller är bevuxen med blott enstaka träd;

2:o) vanhävdad skogsmark, där skogsbeståndet är av synnerligen otillfredsställande slutenhet och tillika i väsentlig mån saknar utvecklingsmöjligheter, samt

3:o) skogsmark, som är bevuxen med s. k. stavaskogsbestånd.

Förutom annat har vidare som allmän regel föreskrivits, att statsbidrag ej må utgå till åtgärd, som någon enligt gällande eller äldre skogsvårds-

lag är pliktig vidtaga. Anslaget ifråga är alltså avsett att komma till användning för att stimulera skogsägarna till frivilligt vidtagande av sådana åtgärder, som äro ägnade att åvägabringa en ändamålsenlig skogsproduktion å helt eller i det närmaste improduktiva skogsmarker. Istandsättandet av dylika marker har ansetts vara av allmänt intresse och förtjänt av statsunderstöd även ur den synpunkten, att frukterna av de vidtagna åtgärderna först efter jämförelsevis lång tid kunna av markägarna skördas.

De skogsmarker, som äro be vuxna med s. k. stavaskog, hava i nu ifrågavarande hänseenden med rätta ansetts jämförbara med, exempelvis, av ålder kala skogsmarker. De marker, som äro be vuxna med typiska stavaskogsbestånd, anses nämligen icke vara i stånd att inom rimlig tid producera gagnvirke, med mindre bestånden genomgås med rationella röjningshuggningar. Röjningshuggningen i stavaskogen kan alltså till sin karaktär i det närmaste jämföras med skogsodlingen av kalmarken. Båda åtgärderna utgöra nödvändiga betingelser för att markernas skogsproduktiva förmåga skall kunna utnyttjas.

Då stavaskogen utan markerad gräns övergår i det mera normala skogsbeståndet, där möjligheter föreligga för gagnvirkesproduktion även om röjningar icke komma till utförande, ligger det i sakens natur att beträffande gränsområdet svårigheter kunna uppstå för de bidragsbeviljande myndigheterna att bedöma, huruvida skogen är av den stavaskogstyp, att en röjningsåtgärd i densamma må betraktas som bidragsberättigad. Dylika eller likartade svårigheter komma alltid att föreligga och göra sig förvisso även gällande ifråga om övriga bidragsberättigade marktyper.

Anslaget till understödjande av vissa tillfälliga skogsvårdsåtgärder å enskilda skogar är avsett att samtidigt tjäna två ändamål, nämligen beredande av ökade arbetstillfällen inom skogsbruket och främjande av skogsvården. Bekämpandet av arbetslösheten lärer få betraktas som anslagets huvudsyfte. För att i sådant avseende höja anslagets effektivitet har, till skillnad mot vad gäller för statens skogsodlingsanslag, stadgats, att från förstnämnda anslag statsbidrag må anvisas till utförande inom bidragsberättigat område av Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens eller Norrbottens län av företag, avseende röjningsgallring i tätväxande, till s. k. stavaskog ej hänförlig ungskog, som äger dålig skiktningförmåga och är i behov av utglesning. Bidrag till dylik röjning må dock endast utgå under den förutsättningen, att det avverkade virket saknar avsättningsvärde och ej kan utnyttjas till husbehov. För att öka arbetstillfällena inom skogsbruket har alltså härmed ett avsteg skett från den principen, att staten endast skulle lämna bidrag till utförandet av röjningshuggningar å sådana marker, där huggningarnas utförande överhuvud taget kunde anses utgöra en nödvändig betingelse för värdeproduktion.

Denna utvidgning av bidragsverksamheten i Norrland och Dalarne har förvisso under rådande arbetslöshetsförhållanden varit ur allmän synpunkt i övervägande grad gagnelig. En annan fråga är emellertid lämpligheten av att på i motionen föreslaget sätt utsträcka bidragsmöjligheterna med avseende på statens skogsodlingsanslag. Enligt centralrådets förmenande kan detta, förutom de fördelar ur skogsvårdssynpunkt, som därmed kunna ernås, även medföra vissa nackdelar.

Nu ifrågavarande röjningsgallringar i icke stavaskog måste betraktas som mera normala skogsvårdsåtgärder, vilka skogsägarna i eget välför-

stått intresse böra utan statsunderstöd låta utföra. Per arealenhet räknat äro åtgärderna icke särskilt kostsamma. De äro sålunda i allmänhet långt billigare än exempelvis dikningar och skogsodlingar. I allmänhet torde det icke heller dröja alltför länge, förrän röjningarna lämna lön för mödan i form av förbättrad skogstillväxt. Det kan därför ifrågasättas, huruvida det är av behovet påkallat att lämna statsunderstöd till dylika åtgärders utförande. Om större hänsyn icke behöver tagas till behovet av att snabbt skapa nya arbetstillfällen, borde dessa åtgärder kunna antagas komma till utförande i fullt tillfredsställande omfattning som följd av skogsvårdsstyrelsernas upplysningsverksamhet. Härjämte måste ur allmän synpunkt anses vara av vikt, att skogsägarna, var och en i sin stad, anstränga sig till det yttersta för att skaffa bästa möjliga avsättning för sina skogsprodukter. Då väl under alla förhållanden som villkor för bidrag till röjningsgallring måste stadgas, att det utfallande virket icke finner användning, kan en dylik bidragsverksamhet tänkas leda till viss likgiltighet från skogsägarnas sida i fråga om avsättningsmöjligheternas utnyttjande. Särskilt torde denna synpunkt få anses ha fog med avseende på södra och mellersta Sverige, där avsättningsförhållandena kunna vara mera svårbedömda än i Norrland, där för stora områden klenare barrträdsdimensioner och lövvirke utan vidare kunna anses värdelösa. Efter vad det vill synas, är dock i motionen framfört förslag icke begränsat att endast gälla Norrland och Dalarne.

Om man sålunda enligt centralrådets mening av principiella skäl måste hysa en viss tvekan beträffande lämpligheten av att genomföra, vad i motionen föreslagits, torde dock frågan, särskilt ur norrländsk synpunkt, vara värd allvarligt övervägande. Centralrådet anser emellertid, att tidpunkten ännu icke är inne för definitivt ställningstagande till spörsmålet i fråga.

I motionen uttalas, att departementschefen i årets statsverksproposition föreslagit, att ytterligare medel icke skulle komma att anvisas till det s. k. tillfälliga anslaget. Detta torde få anses vara en missuppfattning. Att departementschefen på centralrådets förslag icke äskat något sådant anslag för budgetåret 1935/1936 torde i första hand vara beroende på, att den uppskattade reservation vid budgetårets ingång å tidigare till ändamålet anvisade anslag beräknats helt täcka medelsbehovet under året. Bidragsverksamheten kan alltså sagda budgetår fortgå som hittills, varvid anslagsmedel komma att stå till förfogande för utdelning av, bland annat, bidrag till röjningsgallringar i icke stavaskog i vad angår Norrland och Dalarne.

Vid prövning av medelsbehovet för budgetåret 1936/1937 måste emellertid avgörande träffas, angående huruvida nytt anslag skall äskas för utlämnande av statsbidrag för vissa tillfälliga skogsvårdsåtgärder å enskildas skogar. Skulle därvid, beroende väl främst på att arbetslösheten ytterligare minskat, beslut fattas om att låta ifrågavarande anslag utgå ur budgeten, synes tidpunkten vara inne att överväga, huruvida, med anledning därav, ändringar böra vidtagas i för statens skogsodlingsanslag och statens skogsutdikningsanslag gällande bidragsvillkor. Förutom annat synes då även i motionen berörda spörsmål böra i vederbörlig ordning tagas under övervägande.

Under åberopande av vad sålunda anförts får centralrådet hemställa, att ifrågavarande motion icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.»

Utskottet.

Utskottet har intet att erinra mot Kungl. Maj:ts anslagsäskande.

Vad därefter angår motionärernas förslag, att bidrag från statens skogsodlingsanslag skulle kunna utgå även till röjningsgallringar i tätväxande, till s. k. stavaskog ej hänförlig ungskog, som äger dålig skiktningförmåga och är i behov av utglesning, vill utskottet erinra, att bidrag för detta ändamål (enligt kung. nr 437/1933, 548/1933 och 198/1934) kan anvisas från tidigare av riksdagen beviljade anslag för utlämnande av statsbidrag till understödjande av vissa tillfälliga skogsvårdsåtgärder å enskildas skogar. Visserligen har något dylikt anslag icke äskats för nästa budgetår, men medelsbehovet har beräknats kunna i sin helhet tillgodose av förefintlig behållning å äldre anslag (se årets statsverksproposition, nionde huvudtiteln, sid. 355—357). När sålunda tillgängliga medel blivit förbrukade, torde Kungl. Maj:t komma att överväga, huruvida och i vilken form medel böra anvisas för det i motionen angivna syftet. Någon åtgärd från riksdagens sida i anledning av motionen synes därför icke för närvarande vara påkallad.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen II:165, under titeln *Skogsvård m. m.: Statens skogsodlingsanslag* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av 500,000 kronor.

Stockholm den 5 april 1935.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sederholm, August Nilsson, Carl Eriksson, Gabrielsson, von Stockenström, Granath, Bengtsson* och *Henriksson*; samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i Uppmälby, *Olsson* i Rödningberg, *Gustafson* i Kasenberg, *Andersson* i Löbbo, *Carlström, Liedberg, Pettersson* i Rosta och *Ericsson* i Sörsjön.